

L'educació per a la sostenibilitat en temps de confinament

Escoles Verdes de la Catalunya central (Anoia, Bages, Berguedà, Moianès i Osona)

Web: <http://www.evcatalunyacentral.cat/>

Presentació:

El 13 de març del 2020 el Departament d'Educació va prendre la decisió de tancar tots els centres educatius de Catalunya com a mesura excepcional per contenir la pandèmia de coronavirus Covid-19.

Aquesta situació obliga tota la comunitat educativa a adaptar-se a una nova realitat i a seguir el curs escolar des de casa. Les assessories d'escoles verdes adapten l'acompanyament als centres a un format virtual per mantenir el contacte amb el professorat de tot el territori i enfortir el treball en xarxa.

En el cas de la Catalunya central, es fan comissions territorials de seguiment telemàtiques per compartir com tots i totes estem vivint la situació, i també per intercanviar recursos i experiències d'educació ambiental que els centres proposen a les famílies per fer durant el confinament. Alhora, les trobades virtuals són una oportunitat per reflexionar i seguir creant xarxa cap a la sostenibilitat.

Abans de les trobades virtuals s'envia un breu qüestionari en línia per saber com els centres estan vivint aquesta situació des de l'escola verda, com segueixen el Pla d'Acció i els nous reptes que la crisi sanitària posa sobre la taula.

A continuació es recullen algunes de les experiències d'educació per a la sostenibilitat que les escoles verdes de les comarques de l'Anoia, el Bages, el Berguedà, el Moianès i Osona van realitzar durant els mesos de confinament, de març a juny del 2020. Hi ha experiències de tots els nivells educatius, des d'escola bressol fins a secundària. Són propostes transversals que engloben els quatre contextos d'actuació: curricular, gestió, entorn i participació, i que s'han fet telemàticament.

Objectius:

- Donar continuïtat al pla d'acció d'escola verda durant la situació de confinament.
- Incorporar l'educació per a la sostenibilitat a les propostes de treball telemàtic.
- Fomentar la participació de tota la comunitat educativa, especialment les famílies, en les activitats virtuals d'educació ambiental.

Recull d'activitats i programacions dels centres:

- **Activitat *Una vacuna per al planeta***

Explicació de la proposta:

Proposta de ESenRED per celebrar el Dia Mundial del Medi Ambient, 5 de juny del 2020.

Les malalties del planeta post Covid-19 i el seu tractament. Aquesta crisi de Covid-19 ha suposat un greu impacte per a la vida en general: la salut, sobretot, però també l'economia, la societat, la cultura... i el medi ambient. Aquesta crisi ens canviarà socialment i ens ha mostrat

amb una crua evidència les relacions de dependència que permeten la nostra existència. Com ens relacionem entre nosaltres i amb la natura, el que decidim i fem individualment i com a comunitat estan marcant la nostra salut i la de milions de persones. L'egoisme, la insolidaritat, l'avarícia, el consumisme, la degradació de l'entorn, etc. se'ns han mostrat com les principals malalties del nostre planeta, unes malalties que hem de combatre juntament amb la pandèmia.

Però en aquestes setmanes també hem incorporat coses positives, hem compartit aprenentatges per suportar el confinament i la crueltat d'aquesta crisi, però que a més poden ser una oportunitat per millorar la nostra relació amb el planeta a partir d'ara. Hem après a fer pa amb les nostres pròpies mans, a gastar menys combustible per moure'ns, a comprar en comerços de proximitat, a valorar a les persones que tenen cura de nosaltres, a vetllar per la salut de tota la comunitat, a consumir només allò estrictament necessari, etc.

L'activitat que es proposa vol servir per recopilar aquestes idees i buscar aquelles més adequades per millorar la nostra relació amb l'entorn. Per això, volem que ens expliquen aquelles coses que heu fet durant aquestes setmanes de confinament i que són positives per al planeta. Són les "vacunes" que poden servir per curar la natura, i volem conèixer-les i compartir-les.

Cada alumne redacta (una paraula, una frase) i la il·lustra en una cartolina o paper. Es fa una fotografia amb la seva proposta de "vacuna" i l'envia a l'escola. Cada centre educatiu ha de fer 2 tasques. La primera és fer un collage de totes les vacunes que hagin arribat de l'alumnat que podeu utilitzar per difondre a les vostres xarxes, web... per compartir amb la comunitat educativa. Cal incloure a quin Objectiu de Desenvolupament Sostenible ODS fa referència. La segona és que la comissió ambiental escull la vacuna que consideri més important segons aquests 4 criteris: dona resposta a la crisi climàtica i ajuda a minimitzar-la / és positiva, planteja solucions futures / és possible que l'alumnat pugui fer part important de la vacuna / té en compte l'equitat i la justícia. No s'oblida de ningú.

Les vacunes rebudes es publiquen al web de ESenRED conjuntament amb altres Xarxes d'Escoles Sostenibles de l'Estat a la campanya per celebrar el dia 5 de juny.

<https://es.padlet.com/julio24/i91rh97tc6wceduj>

Centres que hi han participat:

Escola Vall del Ges de Torelló 	La Salle de Manlleu https://twitter.com/eskamotverd
Escola Sant Josep de Navàs 	Escola Maria Borés de La Pobla de Claramunt 5 DE JUNY, DIA MUNDIAL DEL MEDI AMBIENT

Escola Sagrats Cors de Torelló 	Escola Farigola de Seva https://www.youtube.com/watch?v=oUaOS4LN9_U&feature=youtu.be
Escola Joan de Palà de Cardona 	Escola Vedruna Sallent de Sallent
Escola Les Escoles de Gurb https://www.youtube.com/watch?v=fK3ig_RP60M&feature=emb_logo	ZER Baix Berguedà (Escola d'Olvan i Escola Gira-Sol de Montmajor) https://agora.xtec.cat/ceipgira-sol/general/vacunes-pel-planeta/ https://drive.google.com/file/d/1rfP4ojm7r7wMmczMZRoM9Uh1zg1-3NVU/view
FEDAC Prats de Prats de Lluçanès 	Institut Cirviànum de Torelló
Institut Serra de Noet de Berga 	Institut Pere Fontdevila de Gironella

Institut Escola Sant Jordi de Navàs https://drive.google.com/file/d/1q7etmYWmQXi_pplEV6Ui2oQel3TSuTSk/view	Institut Les Margues de Calldetenes El món és de tots i totes, cuidem-lo!
---	--

- **Cantem *No ens desdibuixeu***

Explicació de la proposta:

A les 11 del matí del dia 5 de juny es proposa cantar la cançó *No ens desdibuixeu* als patis, carrers, places dels diferents territoris de Catalunya i d'arreu del món.

La proposta s'emmarca dins el projecte *Dona la nota, encara hi som a temps* del Departament d'Educació <https://projectes.xtec.cat/encara-hi-som-a-temp/>

Centres que hi han participat:

ZER Alt Lluçanès (escoles Aurora, La Forja, Heurom i Gafarró)

<https://agora.xtec.cat/zer-altllucanes/general/videoclip-de-la-canco-no-ens-desdibuixeu/>

ZER Baix Berguedà (escoles d'Olván i Gira-Sol)

<https://drive.google.com/drive/folders/16xmaj9SYIYogWPA1ukF5lbnJCAemTfQb>

Escola Montbou de Santa Margarida de Montbui

https://www.youtube.com/watch?v=6e0cWB8ZTyQ&feature=emb_logo

Escola Les Basseroles de Sant Miquel de Balenyà – Seva

<https://agora.xtec.cat/ceiplesbasseroles-seva/petits/encara-hi-som-a-temp/#more-16683>

També fan una proposta de treball relacionada amb els plàstics i el consum responsable

<https://agora.xtec.cat/ceiplesbasseroles-seva/general/made-of-plastic/>

Institut Escola Sant Jordi de Navàs

<https://agora.xtec.cat/iesantjordi/general/dia-mundial-del-medi-ambient/>

Escola Joan de Palà de Cardona

<https://agora.xtec.cat/ceipjoandepala/general/dona-la-nota-encara-hi-som-a-temp/>

- **Incorporació de l'educació per a la sostenibilitat en les propostes de treball telemàtic**

EBM Els Gallarets de Santpedor

Propostes sempre relacionades amb materials naturals, en contacte amb l'exterior, molt experimentals i sensorials, dins les possibilitats de cada família i tenint en compte l'edat dels infants. <https://elsgallarets.com/escola-verda/>

EBM Els Picarols de Manlleu

Tenim en compte l'edat dels infants, les accions telemàtiques que incorporen són contes i activitats relacionades amb escola verda com per exemple plantar plantes a casa.

https://www.youtube.com/watch?v=D1kFSmxBGwc&feature=emb_logo

Escola Garcia Lorca de Santa Margarida de Montbui

A la pàgina web proposen a les famílies que facin accions sostenibles des de casa.

<https://agora.xtec.cat/ceipgarcialorca-montbui/general/compartim-accions-sostenibles-des-de-casa/>

Escola Maria Borés de La Pobla de Claramunt

Fan el treball al *Classroom* i des de casa cicle proposen activitats de reflexió sobre temes d'educació per a la sostenibilitat. Una de les propostes és debatre a casa quines accions podem fer per frenar el canvi climàtic. <https://agora.xtec.cat/escolamariabores/>

Escola Patrocini de Cardona

La sostenibilitat es té en compte en el disseny de les activitats, per exemple l'elaboració de joguines, escultures, mandales... amb materials reciclats. També es recomana que no cal imprimir les propostes de fitxes. El dia 8 de juny, Dia Mundial dels Oceans, fan un manifest en defensa dels mars i oceans <https://agora.xtec.cat/ceip-mdpatrocini-cardona/general/manifest-en-defensa-dels-mars-i-oceans/>

<https://www.regio7.cat/educacio/2020/05/07/lescola-patrocini-cardona-presenta-exposicio/611093.html>

Escola Pompeu Fabra de Manlleu

Treballen per reptes setmanals en els quals inclouen la mirada a la sostenibilitat. Del 2 al 5 de juny celebren la setmana ambiental proposant a les famílies que enviïn fotos de les accions sostenibles que fan des de casa.

<https://agora.xtec.cat/ceip-pompeufabra-manlleu/general/som-escola-verda-2/>

Escola Santa Maria d'Avià

S'han fet propostes concretes per nivells, com land art, manualitats amb una caixa de sabates, mandales amb elements naturals...

<http://escolaavia.cat/3r-manualitats-amb-una-caixa-de-sabates/>

ZER Alt Berguedà (escoles Serrat Voltor, L'Albiol i Santa Margarida)

Treballen a partir de notícies d'actualitat com per exemple que els animals estan ocupant espais on abans no era freqüents veure'ls a causa de la menor presència humana. Fan propostes setmanals de diferents àmbits, i entre elles n'hi ha que fan referència a l'educació ambiental (mandales amb elements naturals, sembrar llavors en closques d'ou,

<http://escolavallcebre.blogspot.com/2020/05/veig-veig.html>

<http://escolavallcebre.blogspot.com/p/confinament.html>

Escola Sant Josep de Navàs

Des de la plataforma eTwinning (comunitat de centres escolars d'Europa) el mes de maig realitzen un projecte interdisciplinari a cicle superior anomenat Covid-19 in eTwinning. L'objectiu d'aquest projecte, entre altres, és que els alumnes investiguin quines conseqüències està tenint la pandèmia en el medi ambient i de quina manera ens afecta o ens afavoreix.

<https://twinspace.etwinning.net/114466>

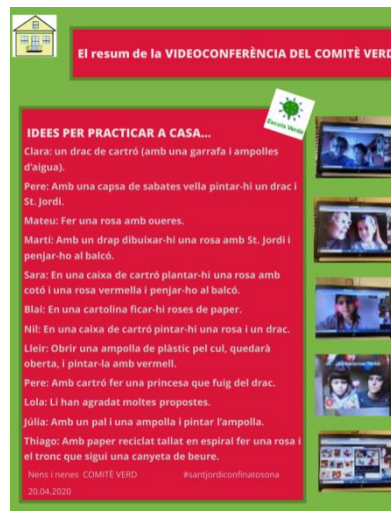
Escola Segimon Comas de Sant Quirze de Besora

Fan trobades virtuals amb el Comitè Verd i Ambiental per respondre a temes que tenen plantejats a l'escola virtual. Algunes iniciatives: idees per engalanar els balcons a proposta de l'Ajuntament, observacions i recull de canvis a la natura, lectures ambientals digitalitzades... També promouen la participació de les famílies per seguir el pla d'acció des de casa.

Padlet d'Escola Verda a l'escola virtual:

<https://padlet.com/segimoncomas131/EVESCOLAVIRTUALCOVID19>

<https://www.youtube.com/watch?v=XmbHMNadaU> (minut 15,50)

FEDAC Prats de Prats de Lluçanès

Durant les setmanes de confinament els alumnes grans han continuat treballant telemàticament el tema del canvi climàtic, utilitzant les notícies que han anat sortint sobre la incidència de l'home en la pol·lució i en els animals. S'han fet reflexions i redactats. Una setmana abans del confinament van visionar el vídeo de la Greta i van analitzar tots junts alguna notícia referent al tema. Es va promoure la campanya *No esteu sols* perquè els alumnes fessin dibuixos, escrits o vídeos donant ànims als avis i àvies de la residència del poble. S'han donat idees per fer treballs manuals de Sant Jordi amb material reciclat, i per fer el seguiment del creixement d'una llavor i l'observació de la incidència del sol i de l'aigua en aquest creixement.

<https://twitter.com/FEDACPrats>

Escola d'Educació Especial Jeroni de Moragas de Santpedor

Creen una carpeta amb recursos perquè els docents del centre els puguin utilitzar i enviar als seus alumnes. Alguns exemples:

Curts animats per treballar valors:

- <https://natibergada.cat/curts-per-treballar-valors>
- <https://rz100arte.com/50-cortos-geniales-trabajar-valores-vuestros-alumnos/>

Pel·lícules o sèries que parlen de problemàtiques ambientals, gènere, sostenibilitat...

- https://www.youtube.com/results?search_query=películas+del+medio+ambiente+para+ni%C3%B1os+
- https://www.youtube.com/results?search_query=películas+sobre+medio+ambiente+para+adolescentes+

Jocs relacionats amb la sostenibilitat

- És hora de reciclar! <http://www.consumopolis.es/juego.aspx?idioma=es&j=11&p=3>
- Apaga la llum! <http://www.consumopolis.es/juego.aspx?idioma=es&j=10&p=3>

Selector de residus. <http://www.consumopolis.es/juego.aspx?idioma=es&j=2&p=1>

Institut Escola Barnola d'Avinyó

Els alumnes de cicle inicial fan el padlet *Els animals que ens agraden*, on comparteixen informació dels animals que més els agraden. Cada nen/a escull un animal i proposa tres preguntes que poden ser contestades pels altres companys al llarg de la setmana.

<https://padlet.com/ixandr/923sgvlnas2n2jp>

Institut Pere Fontdevila de Gironella

Promouen un concurs de creació d'un objecte amb material reciclat per Sant Jordi. Treballen temes relacionats amb el medi ambient a les assignatures que imparteixen sobretot des del Departament d'Experimentals.

<https://agora.xtec.cat/iesperefontdevila/eso/4eso/dia-mundial-del-medi-ambient-2/>

Institut de Gurb

Han reflexionat sobre com la pandèmia mundial del Covid-19 pot afectar el medi ambient. Ho han fet a través del treball *Covid-19, un repte per a la humanitat, un respir pel medi ambient*. L'alumnat de l'optativa de Física i Química de 4t d'ESO s'ha posat a la pell d'uns joves doctorands que, afectats per la pandèmia, han decidit fer un estudi de l'impacte del confinament sobre els gasos d'efecte hivernacle. El repte era fer una presentació de congrés amb els seus resultats i conclusions. Els resultats són molt clars, les reflexions us les deixem per cadascú de vosaltres.

<https://agora.xtec.cat/insgurb/portada/5-de-juny-dia-mundial-del-medi-ambient/>

Institut del Ter de Manlleu

Treballen la sostenibilitat en diferents activitats, una pràctica destacada és el taller de gel desinfectant. La notícia surt publicada al diari El 9 Nou el 19/03/2020.

Els alumnes de l'aula d'acollida de l'institut del Ter de Manlleu, amb els gels que van fer ells mateixos

Fer-se el propi líquid desinfectant

Alumnes de l'institut del Ter de Manlleu aprenen a elaborar-ne a classe

G.R.
Tenien previst fer una pràctica per elaborar sabó, però l'actualitat va fer que canviessin de plans, explica Núria

Casals, professora de Biologia de l'institut del Ter de Manlleu. Havien vist a través dels mitjans de comunicació que arran del que ara ja s'ha definit com a pandèmia pel coronavirus el gel desinfectant

tant costava de trobar en diversos establiments davant les recomanacions higièniques per prevenció. Així, dimarts de la setmana passada, quan encara no sabien que es tancarien els centres

educatius, la professora va decidir adaptar la pràctica amb els sis alumnes de l'aula d'acollida i aprendre a fer-se el propi líquid desinfectant.

Van anar al laboratori del centre i van iniciar el procés per al qual, apuntava la professora, "és necessària bàsicament alcohol de 96 graus", una dissolució d'aigua destil·lada, "perquè si no l'alcohol és massa potent", i glicerina a través d'un gel d'aloè vera "perquè fos més hidratant".

En total en van elaborar tres litres, i un cop fet van habilitar zones a l'entrada del centre, al laboratori i a l'aula d'acollida amb cartells explicant com s'han de rentar bé les mans, ja que "el gel no substitueix el rentat de mans".

El dia següent, van completar la pràctica amb la comprovació de l'efectivitat del rentat de mans a través de llesques de pa de motlle, que van tocar amb les mans brutes, amb les mans només rentades amb sabó i amb el gel. Després van envasar les llesques amb bosses hermètiques per veure com evolucionen. "A veure què ens trobem el dia que puguem tornar".

La recepta

1. MATERIAL
Per elaborar 200 ml de gel desinfectant caldrà: -135 g d'alcohol etílic de 96%, -8 g d'aigua oxigenada, -22 g d'aigua destil·lada, -4 g de glicerina (o gel d'aloè vera). -Unes gotes d'oli essencial (opcional, i pot ser el que més us agradi).

També cal:
-Envasos dosificador.
-Espàtula.
-Embut.
-Vas de precipitats.
-Balança de precisió.

2. PROCEDIMENT
Pesem amb la balança els ingredients. Per l'ordre de la llista, posem-los en un vas de precipitats i barregeu-ho bé amb l'espàtula. Conservem-ho en un envàs adequat.

3. LES PRECAUCIONS
Aquest gel no substitueix el rentat de mans amb aigua i sabó. El gel és un complement.

Consell Municipal de la Infància de Manlleu

Els regidors i regidores infantils del Consell Municipal de la Infància de Manlleu han preparat un vídeo per informar a la població sobre què podem fer i què no durant la primera fase de desconfinament.

<https://www.youtube.com/watch?v=ahRZODK0Utc>

Iniciativa solidària al Berguedà

L'entitat esportiva JAB (Joves Atletes de Berga) va promoure la iniciativa de solidaritat #COVIDRUNBERGUEDÀ amb la finalitat de recaptar diners per ajudar l'Hospital Sant Bernabé a fer front a la Covid-19. La iniciativa va acabar involucrant i mobilitzant tota la comarca, i molts dels participants van ser nens, nenes, nois i noies de les diferents escoles i instituts.

<http://www.evcatalunyacentral.cat/index.php/noticiari/ad/una-iniciativa-solidaria-amb-la-covid-al-bergueda,407>

Continguts clau, àrees implicades, transversalitat:

Les propostes són el màxim de transversals i inclouen continguts de totes les àrees. La majoria tenen en compte la incorporació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

Competències i processos que es treballen de forma destacada:

- Competències de l'àmbit de coneixement del medi
- Competències de l'àmbit digital
- Competències de l'àmbit de l'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria
- Competències de l'àmbit d'aprendre a aprendre
- Competències de l'àmbit artístic
- Competències de l'àmbit d'educació en valors
- Competències de l'àmbit lingüístic
- Competències de l'àmbit matemàtic
- Competències de l'àmbit de l'educació física

Avaluació:

Durant el confinament i el desenvolupament de l'escola a distància, alguns dels aspectes a avaluar són els següents:

- L'esforç per a l'aprenentatge i la curiositat (fomentar el desig de saber, de conèixer, d'aprendre alguna cosa)
- La resiliència (proporcionar les eines i recursos necessaris per tal que l'alumnat pugui adaptar-se positivament a situacions complicades)
- El treball en xarxa (aprofitar els mitjans actuals per aprendre des de la distància)
- L'autoestima i les emocions (conèixer les percepcions, pensaments, sentiments que té l'alumnat i ajudar-lo a ser capaç de dir el que sent en aquests moments, identificar les emocions, comprendre-les, expressar-les...)
- L'autogestió (impulsar la participació de l'alumnat en les seves respostes, en les tasques de casa, en el temps lliure, per saber gestionar el seu temps)
- La competència digital (aprofitar les solucions tecnològiques per assolir les competències transversals que ens proposem)
- L'autonomia i la iniciativa personal (reforçar les actituds i valors personals, el fet de ser responsables, la perseverança, ser crític amb els altres i amb un mateix...)

En aquest context són importants els processos d'autoavaluació, coavaluació, etc. Cal saber fer un bon acompanyament i suport emocional considerant el context de cada alumne, reflexionar conjuntament, tenir en compte la reconstrucció i el retorn a l'escola i a la natura, donar valor a l'educació no formal (família, amics, entorn), aprofitar l'oportunitat per compartir experiències i fer xarxa, donar importància a les famílies...